

Stifts-organist Klaus Sonnleitner: hemel en aarde met elkaar verbinden

In het Chorherrenstift St. Florian, ten zuiden van de Oostenrijkse stad Linz, wordt componist Anton Bruckner (1824-1896) nog altijd in ere gehouden. Als jongen zong hij er in het koor, later was hij enige tijd Stifts-organist. In zijn latere leven logeerde hij er regelmatig en werkte er aan zijn composities. De Brucknerzimmer waarin hij verbleef dient nog steeds als gastenkamer. Het grote orgel in de Stiftskirche draagt zijn naam en daaronder ligt hij ook begraven. Jaarlijks vinden in de maand augustus de *St. Florianer Brucknertage* plaats en worden in september symfonieën van hem uitgevoerd in de Stiftskirche in het kader van het *Brucknerfest Linz*. Daarnaast herbergt het klooster een van de oudste en indrukwekkendste bibliotheken van Oostenrijk, waarvan ook het Bruckner-archief deel uitmaakt. De beide Stifts-organisten verzorgen op verschillende momenten in de week korte bespelingen op het Brucknerorgel, in fraai Duits *Hörerlebnisse* genoemd. Met één van hen, Klaus Sonnleitner, had ik een interview. Maar eerst een kleine inleiding.

GERCO SCHAAP
(TEKST EN FOTOGRAFIE)

Ongeveer in dezelfde tijd (als) waarin ik me voor orgels en orgelmuziek ging interesseren, kwam ook de muziek van Anton Bruckner (1824-1896) op mijn pad. Het was de tijd waarin Cornelis van Zwol in het platenblad *Luister* zijn artikelenreeks 'Op reis door 't land van Bruckner' publiceerde (in 1974 uitgegeven als brochure, nu een verzamelaarsobject). Tot mijn verrassing bleek Bruckner een hechte band met het orgel te hebben gehad. Hij was enige tijd organist van de Stiftskirche St. Florian in Oostenrijk en maakte diverse concertreizen waarbij hij improviseerde op beroemde orgels in o.a. Londen (Royal Albert Hall, Crystal Palace), Parijs (Notre-Dame) en Nancy (St.-Epvre).

Helaas heeft Bruckner maar weinig orgelwerken van betekenis geschreven; het orgel nodigde hem uit tot improviseren, het symfonieorkest tot componeren. Toch bevatten zijn symfonieën ook 'orgelmatige' elementen; niet voor niets worden er de laatste decennia regelmatig orgeltranscripties van (delen uit) zijn symfonieën gemaakt en uitgevoerd.

De verschijning in 2012 van de omvangrijke Bruckner-biografie van Cornelis van Zwol (besproken in *De Orgelvriend* van oktober 2012) bracht een opleving van mijn interesse in Bruckner en zijn muziek teweeg. De wens ontstond om de omgeving te verkennen waar Bruckners composities zijn ontstaan. Een verlangen dat door de bekende muziekcriticus

Het Chorherrenstift St. Florian.

Wouter Paap (1908-1981), oprichter en lange tijd hoofdredacteur van het inmiddels niet meer bestaande muziektijdschrift *Mens & Melodie*, als volgt werd omschreven:

“In de geschriften over Anton Bruckner komt men herhaaldelijk de opmerking tegen, dat men zijn geboorteland Boven-Oostenrijk uit eigen aanschouwing moet hebben leren kennen om de sfeer van zijn muziek volledig te kunnen aanvoelen en er de onverschrokken architectuur van te kunnen begrijpen.”

Zo begon zijn artikel 'Een reis door Brucknerland' (*Mens & Melodie*, augustus 1970) dat hij schreef naar aanleiding van een hernieuwd bezoek aan Opper-Oostenrijk, 35 jaar nadat hij er voor het eerst

was geweest ter voorbereiding van zijn boek *Anton Bruckner - Zijn land, zijn leven en zijn kunst*, uitgegeven in 1936.

In september jongstleden mocht ik vijf dagen in de Brucknerzimmer van het Stift St. Florian logeren, heb ik zijn geboortehuis (nu Anton-Bruckner-Museum) in het nabijgelegen Ansfelden bezocht, plaatsen bekeken waar hij woonde, werkte en wandelingen maakte, en heb ik concerten in de Stiftskirche meegemaakt. Behalve verkenning van Bruckners leefwereld had mijn reis zoals gezegd nog een ander doel: een interview met Stifts-organist Klaus Sonnleitner. Dat er ook nog twee nieuwe, door Nederlandse orgelmakers gebouwde orgels op mijn pad kwamen was mooi meegenomen. Daarover leest u in een volgend artikel.

De naam Klaus Sonnleitner kende ik van een fraaie cd van Edition Lade uit 1997 waarop hij en Kathinka Lorger het 'Kaiserjubiläumsorgel' in de Stadtpfarrkirche St. Nikolaus in Bad Ischl bespelen. Behalve o.m. werken voor orgel-vierhandig van Adolph Hesse en Josef Labor speelt Sonnleitner daarop ook *Festmusik* naar een improvisatieschets van Bruckner (Ischl, 1890), bewerkt door Erwin Horn. Bij

Biografie

Klaus Sonnleitner werd in 1970 geboren in Bad Ischl, een kuuroord in de landstreek Salzkammergut. Zijn muziekopleiding ontving hij aan het 'Mozarteum' in Salzburg, waar hij werd onderwezen in de vakken orgel (Elisabeth Ullmann), katholieke kerkmuziek, stemvorming, kerkelijke compositie, orgel improvisatie (Wolfgang Kreuzhuber), klavecimbel en instrumenten-pedagogiek. Na het behalen van zijn masterdiploma ('Magister artium', in Oostenrijk een academische graad) studeerde hij van 1995 tot 2001 theologie. In die periode trad hij in het Augustiner Chorherrenstift St. Florian in, waar hij in 2002 tot priester werd gewijd. Op grond van zijn beide academische studies ondertekent hij als 'MMag Klaus Sonnleitner CanReg'; de toevoeging 'CanReg' maakt duidelijk dat hij tot de Augustiner Chorherren behoort.

die improvisatieschets, waarvan een reproductie te vinden is op imslp.org, hoort een verhaal dat echter buiten het bestek van dit artikel valt. De *Festmusik* geeft in elk geval een reële indruk hoe Bruckner op orgel geïmproviseerd kan hebben, in dit geval over het thema uit de Finale van zijn *Eerste Symfonie*. Toen ik onlangs nog eens de naam Klaus Sonnleitner googelde, werd duidelijk dat hij intussen was ingetreden in het Chorherrenstift St. Florian en tot priester was gewijd.

Sinds 2006 is hij een van de Stifts-organisten en werkt hij als kapelaan in Ebelsberg, tussen St. Florian en Linz.

Op de dag van aankomst ontmoet ik Klaus Sonnleitner na afloop van de woensdagavondmis in de Maria-kapel van het klooster, waar hij de misgangers op het kleine orgel heeft begeleid, zowel spelend als zingend. We spreken af voor de volgende ochtend, wat betekent dat ik me diezelfde avond nog even goed in de materie moet verdiepen.

Het interview vindt plaats op zijn kamer, gelegen aan het einde van een lange kloostergang. Als ik op de afgesproken tijd arriveer, staat de deur al uitnodigend open. Van binnen ziet het vertrek er niet uit als dat van een kloosterling (sober) maar van iemand die midden in het leven staat, musicceert, studeert en oog heeft voor kunst en natuur. Er staat een groot tweeklaviers pedaalharmonium dat duidelijk in gebruik is. "Dit is het harmonium van Anton Bruckner dat bij hem thuis stond. Na zijn overlijden is het naar zijn arts gegaan. Diens nabestaanden hebben het aan het klooster geschonken, waar het lange tijd in de Bruckner-zimmer heeft gestaan. Het heeft ook als interim-orgel in Enns (bij Linz)

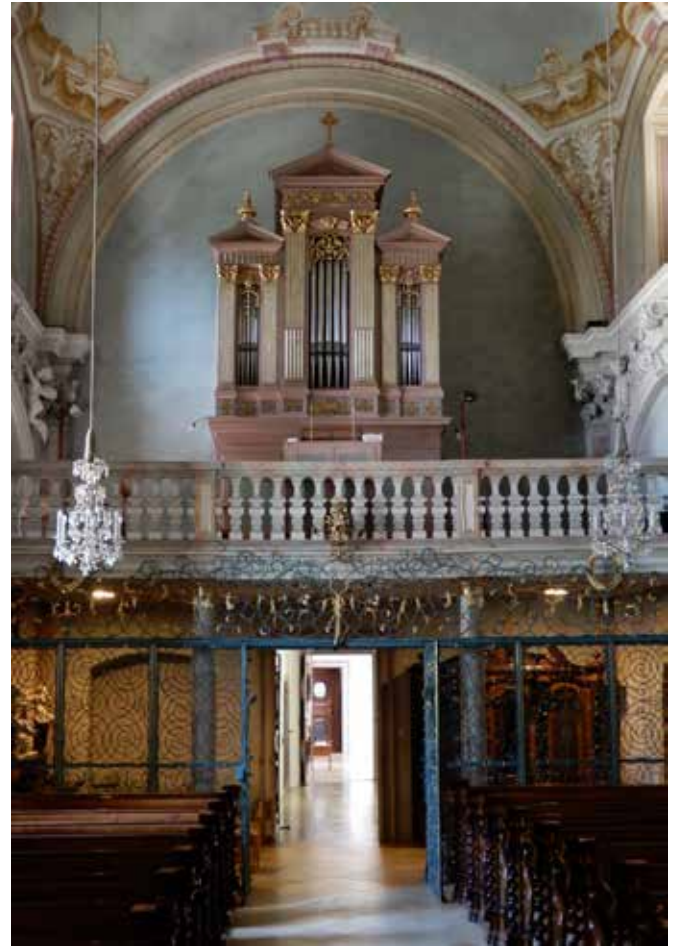

Aan het Bruckner-harmonium.

Het Brucknerorgel in de Stiftskirche.

Het op instigatie van Anton Bruckners broer Ignaz gebouwde orgel in de Maria-kapel (Josef Mauracher, 1903, II/P/10).

gediend. Toen in de *Brucknerzimmer* een badkamer werd ingebouwd, is het naar mijn kamer verhuisd”, verklaart Sonnleitner. Op mijn verzoek poseert hij voor de foto achter de klavieren. Toen ik hem gisteravond ontmoette, was hij nog in ‘burgerkleren’, vandaag ontvangt hij mij in habijt.

Komt u uit een muzikale familie?

“Niet direct. Mijn ouders waren niet bijzonder muzikaal. Maar misschien is er een generatie overheen gegaan want een van mijn grootvaders was musicus, zij het in de *Unterhaltungsmusik*. Als kind toonde ik al interesse in muziek en orgels, en mijn ouders stimuleerden mij daarin. In de Stadtpfarrkirche in Bad Ischl staat een groot en belangrijk laatromantisch orgel, het *Kaiserjubiläumsgorgel*. Dat instrument heeft mij altijd gefascineerd vanwege de grootte en de fraaie klank. Als jongen was ik niet weg te

slaan bij de speeltafel, waar ik stond te kijken en te luisteren naar de organisten die erop speelden. Eerst kreeg ik pianoles maar dat beviel niet echt; ik had een strenge leraar die de vreugde van het musiceren nu niet bepaald uitstraalde. Daarna kreeg ik orgelles en nadat ik mijn *Matura* (benaming in de Alpenlanden voor het middelbare school-examen, GS) had behaald, ben ik orgel, kerkmuziek en andere vakken gaan studeren aan het Mozarteum in Salzburg. In diezelfde tijd gaf ik les op de muziekscholen van Gmunden en Bad Ischl, wat voor mij een goede praktijkervaring was.”

U hebt onder meer bij Elisabeth Ullmann gestudeerd.

“Zij was in die tijd een van de weinige vrouwelijke organisten in Oostenrijk. Ik heb veel aan haar te danken. Het volledige spectrum orgel-

repertoire heb ik bij haar geleerd, van de vroegste muziek tot en met de moderneren. Na het behalen van mijn masterdiploma heb ik me wat meer op de oude muziek gericht en heb interpretatiecursussen gevolgd, onder meer aan de Norddeutsche Orgelakademie bij Harald Vogel en bij Michael Radulescu. Ik heb altijd dankbaar gebruikgemaakt van het cursusaanbod want zo kwam je ook in aanraking met historische orgels. Zelfs heb ik meegedaan aan enkele concoursen, zoals dat in Brugge, maar nooit een prijs gewonnen” vertelt hij lachend. “Toch had ik die ervaringen niet willen missen.”

Na uw kerkmuziekstudie bent u theologie gaan studeren. Was dat een plotse ingeving of een logisch vervolg?
 “Het was een logische ontwikkeling. In mijn jeugd interesseerde ik me al voor religie en sprak het priester-

schap mij aan. De kerk was me vertrouwd, de zondagse vieringen vond ik belangrijk en het musiceren in de kerk speelde daarbij een grote rol. Tijdens mijn eerste studiejaren op het seminarium leerde ik het Stift St. Florian kennen en dacht bij mezelf: misschien is in kloosterverband leven nog beter omdat daar een muziekcultuur is waarbij men iemand nodig heeft die iets kán. Zo ben ik dan in 1997 bij de Augustiner Chorherren ingetreden en heb van daaruit mijn theologiestudie voortgezet.”

Was het een moeilijke beslissing voor u om het kloosterleven te verkiezen boven – bijvoorbeeld – een gezinsleven?

“Op een gegeven moment neem je een beslissing en neem je bepaalde dingen die met deze beslissing te maken hebben op de koop toe. Je stelt je erop in, dat is niet wezenlijk anders dan wanneer je trouwt, dan stel je je ook op bepaalde dingen in (lacht). Het is niet altijd even makkelijk, maar het is een mooi beroep dat veel voldoening kan geven. Je kiest voor iets dat vreugde brengt en je leven zinvol maakt.”

Was er, toen u intrad, op muzikaal gebied iets voor u te doen?

“Nee, toen nog niet. In die tijd was Augustinus Franz Kropfreiter – samen met iemand anders – nog Stifts-organist; heel af en toe mocht ik voor hen inspringen maar dat was hoogst zelden. Maar in die tijd werd ik regelmatig uitgenodigd om elders concerten te geven en dat gebeurt nog steeds.”

Wanneer maakte u kennis met Bruckners muziek?

“Dat gebeurde tijdens een concert dat ik als vijftienjarige bezocht. De orgelwerken van Bruckner kende ik toen al van een langspeelplaat van August Humer op het orgel van de Alte Dom in Linz. Op de handelsschool die ik bezocht was geen muziekonderwijs. Maar toen er een concert in het Brucknerhaus in Linz was, ben ik daar met een groep scholieren met de bus heen gegaan. Zijn *Achtste Symfo-*

nie werd daar uitgevoerd en hoewel dit anderhalf uur durende werk nu niet direct het meest geschikt is om kennis te maken met de symfonieën van Bruckner, maakte de uitvoering een enorme indruk op mij en werd ik er diep door geraakt. Vanaf die tijd ben ik naar zijn muziek gaan luisteren.

U weet: er bestaan maar weinig orgelwerken van Bruckner, meest jeugdwerken en oefeningen in contrapunt die niet het niveau van zijn symfonieën en koorwerken hebben. Men heeft dan ook lange tijd niets anders van hem gespeeld op orgel. Sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw doet zich echter een interessante ontwikkeling voor: de behoefte bij organisten om transcripties van zijn muziek te maken. Erwin Horn was een van de eersten die zich daarmee bezighield. Dat is één mogelijkheid om als organist nader tot Bruckner te komen. Het is wel een grote uitdaging omdat het spelen van transcripties een grote vaardigheid van de organist vraagt. Ik speel zelf niet vaak van die bewerkingen omdat ze technisch veeleisend zijn. Als je serieus met deze materie bezig wilt zijn en zijn muziek écht wilt doorgronden, moet je die transcripties eigenlijk zélf maken.

Een andere legitieme benadering van Bruckners muziek is: in zijn stijl trachten te improviseren en daarbij gebruik te maken van de typische aspecten van zijn muziek zoals bepaalde harmonieën en het gebruik van contrapunt, zoals hij dat zelf waarschijnlijk ook gedaan heeft.” Later die week zal Klaus Sonnleit-

Augustinus Franz Kropfreiter (1936-2003).

Foto: Chorherrenstift St. Florian

ner tijdens een bespeling van het Brucknerorgel de daad bij het woord voegen en improviseren over de thematiek van Bruckners bekende motet *Locus iste*.

AUGUSTINUS FRANZ KROPFREITER Bruckner is niet de enige Stifts-organist met wie Sonnleitner zich bezighoudt. Hij heeft ook orgelwerken uitgegeven van Franz Xaver Müller (1870-1948), die als koorknaap al grote bewondering voor Bruckner had en ook enige tijd Stifts-organist was voordat hij *Domkapellmeister* in Linz werd. “Hij was een belangrijke componist in het interbellum en onder meer mentor van Johann Nepomuk David.”

Daarnaast werkt Sonnleitner aan een proefschrift over Augustinus Franz Kropfreiter (1936-2003) die als Chorgherr vanaf 1960 tot aan zijn overlijden Stifts-organist was en vanaf 1964 verantwoordelijk was voor de kerkmuziek in St. Florian. Kropfreiter was ook componist en heeft een aanzienlijk oeuvre op zijn naam staan. Zijn *Eerste Symfonie* uit 1985 ontstond als compositie-opdracht van de NCRV en werd opgedragen aan Cornelis van Zwol.

“Ik was nog maar acht, negen jaar oud toen ik zijn muziek voor het eerst hoorde op een plaat uit St. Flo-

rian waarop hij behalve een werk van Bruckner ook eigen composities speelt. Zijn moderne stijl, die toch niet avantgardistisch was, heeft me altijd gefascineerd. Kropfreiter was een complexe persoonlijkheid; enerzijds kon hij heel vriendelijk zijn en sprak hij graag over zijn composities, anderzijds was hij ook nogal in zichzelf gekeerd en had hij niet altijd evenveel oog voor andermans werk. Hoewel zijn stijl volkomen anders is, heeft hij dezelfde ontwikkeling door-gemaakt als Bruckner: als concertorganist speelde hij weinig literatuur, improviseerde daarentegen des te meer – met veel succes – en profileerde zich op latere leeftijd steeds meer als componist. Na zijn overlijden ben ik begonnen zijn muzikale nalatenschap te ordenen en zijn werken te catalogiseren en heb ik ook enkele van zijn orgelwerken uitgegeven. Gaandeweg is het idee ontstaan om een wetenschappelijke studie aan de man en zijn werk te wijden, om hem de eer te geven die hem toekomt en ervoor te zorgen dat zijn composities niet in de vergetelheid raken.”

DE CHORHERREN

De Augustijner Koorherren van St. Florian vormen een priestergemeenschap die leeft volgens de regel van Augustinus. Ze noemen zich *Chorherren* (geen ‘monniken’) omdat zij kracht putten uit het koorgebed dat driemaal per dag plaatsvindt. Daarnaast zijn deze priesters werkzaam als zielzorgers in 33 parochies in de nabije omgeving. De eerste jaren na zijn priesterwijding werkte Sonnleitner als pastor in Attnang en Vöcklabruck. Sinds zijn benoeming tot Stifts-organist in 2006 bedient hij als kapelaan de parochies van Linz-Ebelsberg en Walding.

Hoe ziet een dag in uw leven eruit?

“Normaal sta ik om zes uur op en om half zeven is dan het eerste koorgebed. Om zeven uur celebreren we de mis in de Mariakapel – waar ik aan deelneem als ik geen verplichtingen heb in een van mijn parochies – en daarna is het ontbijt. Vervolgens gaat

iedereen aan zijn werk. Voor mij is dat: correspondentie beantwoorden, preken voorbereiden, doop- en huwelijksgesprekken voeren, programma’s van orgelconcerten samenstellen *und so weiter*. Om tien over twaalf is het middaggebed en daarna is het gezamenlijk middageten in de refector. Wij hebben hier – heel luxe – twee refecters: een prachtige barokke zaal met veel licht die we in de zomer gebruiken en een andere refector voor de overige maanden. Om zes uur is er de vesper, het avondgebed, soms ook een (schrift)lezing, en aansluitend het avondeten. Daarna heeft ieder zijn avondprogramma. Uiteraard verschilt de invulling per dag. Zo word ik ook

regelmatig uitgenodigd om ergens een mis te begeleiden. De zondagse vieringen in de Stiftskirche gaan uit van de *parochie* St. Florian maar op hoogtijdagen nemen de Chorherren in het koorgebede plaats.”

Waaruit bestaan uw taken als Stifts-organist?

“Om te beginnen: er zijn twee Stifts-organisten; naast mij is ook Andreas Etlinger benoemd. Hij speelt de zondagse vieringen, ik speel bij de maandelijke orgelverspers in de Stiftskirche. Om de beurt verzorgen we vijf maal per week, van mei tot en met september, de *Hörerlebnis*, een bespeling van een half uur van het Brucknerorgel

voor bezoekers. Daarnaast verzorgen we rondleidingen bij het orgel waarbij mensen ook even in de orgelkast mogen kijken. We demonstreren daarbij de verschillende registers en hun klankkarakter en spelen dan nog een stuk.

Verder organiseer ik in juli de concerten in het kader van de *Orgelsommer* en in oktober de herfst-orgelmatinees. Met de *St. Florianer Brucknertage*, die jaarlijks in augustus plaatsvinden, heb ik helaas geen bemoeienis. Ik had dat natuurlijk graag anders gezien maar het is zoals het is en dat moet ik accepteren.

Veel voldoening put ik uit mijn werk als zielzorger. Dat is iets wat

ik altijd heb willen doen. Hier in St. Florian ben ik ook *Gastmeister*; voor logees ben ik het aanspreekpunt voor gesprekken over geestelijke zaken. Ook als er pelgrims komen overnachten of als zich priesters melden die enkele dagen in de Chorherrengemeenschap willen doorbrengen, ben ik degene die zich over hen ontfermt. Daarnaast begeleid ik gasten die hier in retraite willen gaan; mensen die over hun eigen leven willen nadenken en verbinding met God zoeken.”

In de woensdagavondmis in de Mariakapel begeleidde u de gezangen op het kleine orgel maar u zong ook liederen voor en in wisselzang met de aanwezigen.

Gaat u dat gemakkelijk af?

“Tegenwoordig wel, maar het was voor mij een harde leerschool (‘ich mußte dafür *blutig* lernen’). Ik had een totaal ongeschoolde stem en het heeft jaren geduurd voordat ik kon zingen. Dankzij de kerkmuziekopleiding in Salzburg is het toch nog goedgekomen.”

De voorspelen bij de gezangen tijdens de woensdagavondmis leken mij geïmproviseerd. Hoe belangrijk is het om als Stifts-organist te kunnen improviseren?

Lachend: “Het helpt natuurlijk wél wanneer je als liturgisch organist ook kunt improviseren. Het komt van pas als je liturgische momenten muzikaal moet overbruggen; je bent dan niet gebonden aan de tijdsduur van een literatuurstuk. Eenmaal per maand hebben we een orgelvesper in de Stiftskirche waarbij orgelliteratuur wordt gespeeld; soms wordt daarbij ook geïmproviseerd.

Daarnaast improviseer ik ook af en toe tijdens de *Hörerlebnis*, bijvoorbeeld over een thema van Bruckner. Ik probeer daarbij zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij zijn stijl.”
Desgevraagd: “Ik neem mijn improvisaties niet op en je vindt ze dan ook niet op YouTube, behalve in dat ene filmpje dat voor toeristische doeleinden is gemaakt.”

‘ONDER ÉÉN DAK MET BRUCKNER’

Uw voorganger Augustinus Franz Kropfreiter heeft eens gezegd: ‘ik leef onder één dak met Bruckner’. In hoeverre voelt u zich met Bruckner verbonden?

“Zo voelde Kropfreiter dat inderdaad omdat hij zichzelf als legitiem navolger van Bruckner zag, niet alleen als organist maar vooral als componist. Als Stifts-organist sta ik natuurlijk in de Bruckner-traditie maar ik zie mezelf niet als navolger, ik ben ook geen componist. Ik ben doordrongen van zijn betekenis voor de muziekwereld maar ik waak ervoor om hem op een voetstuk te plaatsen, zoals helaas vaak gebeurt. Dan dreigt het gevaar van mystificatie en daarmee vertroebeling van het beeld dat we van hem hebben. Natuurlijk ben ik me ervan bewust dat hij hier onder

het orgel begraven ligt, maar ik denk er nooit aan als ik het Brucknerorgel bespeel. Ik ben geen *Brucknerforscher* (wetenschappelijk onderzoeker) maar op bescheiden schaal verzamel ik wel *Bruckneriana* zoals gedenkpenningen en afbeeldingen. Ik word beslist geraakt door zijn muziek, maar dat heb ik óók bij andere componisten!”

HET 'BRUCKNERORGEL'

Zoals bekend is het zogenoemde 'Brucknerorgel' in de Stiftskirche van St. Florian niet het instrument dat Bruckner heeft gekend. Het orgel dat hij bespeelde was tussen 1770 en 1774 gebouwd door Franz Xaver Krismann (1726-1795) en bezat 74 stemmen, verdeeld over drie manua-len en pedaal. In de eerste decennia van zijn bestaan was de windvoorziening problematisch. Zijn beroemdheid kreeg het orgel – dat tot 1886 als het grootste van Oostenrijk gold – pas nadat de orgelbouwer Matthäus Höfer (hij was autodidact) er rond 1839 aan had gewerkt. In deze toestand leerde Bruckner het orgel kennen en heeft hij het tussen 1845 en 1855 als Stifts-organist bespeeld. In 1873 kreeg de Salzburger orgelbouwer Matthäus Mauracher de opdracht voor een grootscheepse herbouw. Daarna bezat het orgel 78 sprekende stemmen. De vier-manuaals speeltafel is nog altijd te zien in Bruckners geboortehuis in Ansfelden. Vanwege de zware speelaard van het instrument ontstond na de Eer-

ste Wereldoorlog opnieuw de wens tot ombouw. Deze vond plaats in 1931/32 door de firma's Gebr. Mauracher (Linz) en Dreher & Flamm (Salzburg). De sleepladen werden vervangen door elektro-pneumatische tractuur aangestuurde kegelladen en de beide koororgels werden elektrisch met het hoofdorgel verbonden. Het daarna als 'Brucknerorgel' betitelde instrument met resp. 92 (hoofdorgel) en 40 (koororgels) registers was vanwege technische mankementen geen lang leven beschoren. Nog tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen de Nazi's hun intrek hadden genomen in het klooster, werd opnieuw een herbouw voorbereid. In de dispositie trachtte men het laatbarokke karakter van het Krismann-orgel terug te laten keren. De opdracht ging naar de firma Wilhelm Zika uit Ottensheim an der Donau, die ervoor naar St. Florian verhuisde om het werk tussen 1944 en 1951 uit te voeren. Het resultaat was een elektro-pneumatisch orgel van 103 stemmen met 7.343 pijpen. Vanwege het gebruik van sleepladen en de toepassing van een 'barokke' intonatie werd het project richtinggevend voor de Oostenrijkse orgelbouw na de Tweede Wereldoorlog. In het kader van de renovatie van de Stiftskirche werd tussen 1994 en 1996 groot onderhoud verricht door de *Oberösterreichische Orgelbauanstalt Kögler*, de voortzetting van de firma Zika. De gehele technische aanleg werd vernieuwd, compleet met Set-

zer, het labiaalwerk kreeg een nieuwe zwelkast en er werden drie in 1951 geplande registers aan toegevoegd.

Bent u als Stifts-organist tevreden met het huidige instrument?

“Als een orgel een duidelijk samenhangend concept heeft, en dat heeft dit instrument, vind ik dat je er niets aan moet veranderen. Temeer daar het orgel in zijn huidige toestand in nauwe verbinding staat met het oeuvre van Augustinus Franz Kropfreiter, wiens talrijke composities geïnspireerd zijn door dit instrument.”

Hoe ziet u de toekomst van het klooster?

“Dat is natuurlijk een grote zorg. Er zijn nu nog 31 Chorherren waarvan er zo'n dertien in het Stift leven; de anderen zijn werkzaam in parochies en komen hier alleen voor vergaderingen en speciale vieringen op hoogtijdagen. Hoe dat over twintig jaar zal zijn kan niemand voorspellen. Er is weinig aanwas maar er is wel interesse in het geestelijk beroep; onlangs hebben we één jonge theologiestudent mogen verwelkomen. Maar dikwijls komt de voorstelling die men van het kloosterleven heeft niet overeen met de realiteit en haakt men weer af.”

Waar ligt voor u momenteel het zwaartepunt in uw dagelijks werk?

“De combinatie muziek en zielzorg geeft mij veel voldoening. Musiceren voor mensen vind ik ook een vorm van zielzorg; het is voor mij een mogelijkheid om hemel en aarde een beetje met elkaar te verbinden en dat geeft mij vreugde.”

Op Youtube staat een filmpje waarin Klaus Sonnleitner het Brucknerorgel bespeelt.

Op www.stift-st-florian.at vindt u alles over het Chorherrenstift St. Florian.

Zijn cd *Kaleidoskop – Die Brucknerorgel in St. Florian* met werken van o.a. Estendorfer, Bruckner, Kropfreiter, Müller, Vaughan Williams, Lindberg en Mulet (Spectral SRL4-12107) uit 2013 is nog steeds te bestellen via www.jpc.de. Delen ervan zijn ook via YouTube te beluisteren.

Het Stift St. Florian bij het vallen van de avond.

